

รูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี

ธีระพงษ์ จองหยิน¹ นิสา พักตร์วิไล^{2*} วีระวัฒน์ อุ่นแสนหา³ อนุญญา โพธิ์ประดิษฐ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษารูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี 2. รวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี ดำเนินการวิจัยโดยการเข้าพบบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบการจัดการขยะมูลฝอยและเยี่ยมชมสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรีจำนวน 12 แห่ง ร่วมกับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชนอีก 1 แห่ง เพื่อสัมภาษณ์ บันทึกและตรวจวัดขยะมูลฝอยในปริมาณสถานที่กำจัด พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรีทั้ง 108 แห่ง มีประชากรรวม 625,689 คน มีอัตราเกิดขยะ 0.96 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน รวมขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 385.14 ตันต่อวัน และมีขยะตกค้างสะสม 201,720 ตัน มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 12 แห่ง เอกชน 1 แห่ง ใช้วิธีการแบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลจำนวน 1 แห่ง การเทกองที่มีการควบคุม จำนวน 1 แห่ง เทกองและเผากลางแจ้ง จำนวน 10 แห่ง นำไปใช้เป็นพลังงานจำนวน 1 แห่ง (เอกชน) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี คือ ขาดเครื่องจักรกลในการดำเนินการฝังกลบ 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 58.31 สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยมีน้อย 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 33.33 ไม่มีสถานที่เก็บรวบรวมขยะมูลฝอยอันตรายเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 91.63 ถูกสั่งให้ปิดการดำเนินการ 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.67 ขยะมูลฝอยเต็มพื้นที่ปิด 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.33 เหลืออายุการใช้งานของพื้นที่น้อย 12 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 99.96 ทำการฝังกลบแบบไม่ถูกหลักวิชาการ 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 33.33 เทกองกลางแจ้งและทำการเผา 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 74.97 เกิดไฟไหม้โดยไม่ทราบสาเหตุบ่อยครั้ง 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.33 ปัญหาการร้องเรียนของประชาชนว่าได้รับผลกระทบ 8 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 66.64 ใช้พื้นที่ ไม่ถูกกฎหมาย 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.67 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 15 แห่ง (ร้อยละ 13.80) ไม่มีสถานที่ในการกำจัดขยะมูลฝอยและจำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 5.52) มีปัญหาด้านการขนส่งขยะมูลฝอย

คำสำคัญ : รูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอย ฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล การเทกอง

¹ นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ หลักสูตรหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตสิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

³ อาจารย์ประจำหลักสูตร หลักสูตรหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตสิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail : moomu.0900@gmail.com

THE SOLID WASTE MANAGEMENT SYSTEM OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION : A CASE STUDY OF SARABURI PROVINCE

Theerapong Jongyin¹ Nisa Pukvilai^{2*} Weeravat Ounsaneha³
Ananya Popradit³

Abstract

This research aims to 1. study the solid waste management system of the local administrative organization in Saraburi province (OSP) and, 2. Collecting problems of solid waste management of OSP. Conducted research by contact people who are involved with the waste management system, and visit 12 OSP waste disposal sites and 1 private site. To interview, record and measure the amount of solid waste at disposal sites. The research found that OSP has 108 sites. The total population is 625,689 people. The rate of waste is 0.96 kg per person per day. Total waste incurred 385.14 tons per day, and there are 201,720 tons of residue. There are 12 municipal and one private waste disposal facilities. One Sanitary Landfill method is used, one Control Dump, 10 outdoor piles and burners, and used as energy 10 places. (Private) Problems and obstacles in the solid waste management of OSP are lack of mechanical equipment in seven landfill operation accounted for 58.31 %. 4 OSP has inadequate disposal sites accounted (33.33%). There are no hazardous waste collection sites to remove 11 properly accounted for 91.66 % was ordered to close two operations at 16.67 %. Full waste landfill (closed) 1 place is 8.33%. The remaining life of less space 12 of them accounted for 100 %. Incorrect landfill 4 of them accounted for 33.33 %. Pour the middle of the fire and burn 9 of them or 74.97 %. One common cause of the fire was 8.33 %. The problem of public complaint that affected 8 places is 66.64 %. Two unregistered areas accounted for 16.67 %. Problems and obstacles in the solid waste management of OSP there is no place to dispose of solid waste. There are 15 garbage transportation charges, representing 13.80 %. Some waste disposal sites are the problem to find six reserves or 5.52 %.

Keywords : Knowledge management transfer, Learning Center, Organic mushroom cultivation

¹ PhD Candidate of Doctor of Education Program in Environmental Educational, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage

² Asst. Professor of Doctor of Environmental Science, Faculty of Science and Technology, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage

³ Lecturer of Doctor of Environmental Science, Faculty of Science and Technology, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage

บทนำ

ปัจจุบันแนวโน้มของประชากรโลกได้มีอัตราเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ (Guerrero et al., 2013) ประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างต่อเนื่อง จากรายงานของสำมะโนประชากรและเคหะแสดงให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรจาก 54.5 ล้านคนในปี พ.ศ. 2533 เป็น 60.6 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 และในปี พ.ศ. 2553 เพิ่มขึ้นถึง 65.9 ล้านคน (National Statistical Office, 2010) เป็นผลให้ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเตรียมพร้อมเพื่อรองรับการขยายตัวของความต้องการปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และอื่นๆ ดังนั้นเมื่อมีการขยายตัวของกิจกรรมต่างๆ จึงก่อให้เกิดมลพิษด้านต่าง เช่น มลพิษทางอากาศ ปัญหาน้ำเน่าเสีย รวมถึงปัญหาขยะมูลฝอย โดยปัญหาขยะมูลฝอยนั้นถือเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 มีปริมาณ 40,332 ตันต่อวัน ปี พ.ศ. 2551 มีปริมาณ 41,064 ตันต่อวัน ปี พ.ศ. 2552 มีปริมาณ 41,410 ตันต่อวัน ปี พ.ศ. 2553 มีปริมาณ 41,532 ตันต่อวัน (Department of Pollution Control, 2010)

จากการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศทุกปี โดยปี 2556 มีมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 26.77 ล้านตัน หรือประมาณ 73,355 ตันต่อวัน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาถึง 2 ล้านตัน ตามการขยายตัวของชุมชนและประชากรที่เพิ่มขึ้นทุกจังหวัด มีวิกฤติเรื่องการจัดการมูลฝอย โดยในปี 2551 มีอัตราการผลิตมูลฝอยต่อคนต่อวันอยู่ที่ 1.03 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ปี 2556 มีอัตราการผลิตมูลฝอยเพิ่มขึ้นเป็น 1.15 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2557) เมื่อเปรียบเทียบกับประเภทและปริมาณของขยะกับประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่พบว่า ปริมาณขยะในแต่ละประเภทเมื่อคิดเป็นร้อยละ มีความใกล้เคียงกันคือขยะส่วนใหญ่เป็นขยะที่สามารถนำไปแปรรูปหรือกำจัดโดยชีววิธีได้มากถึงร้อยละ 70 (He, 2012) กิจกรรมการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้นก่อให้เกิดขยะออก ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นปัญหาเชิงลบทั้งสิ้น (Guerrero et al., 2013) เช่น ปัญหากลิ่นเหม็น ปัญหาแหล่งน้ำเน่าเสียจากขยะที่เป็นอินทรีย์วัตถุ ปัญหาแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและสัตว์นำโรคต่างๆ (Sankhot, 2007, Domingo & Nadal, 2009) ทำให้ชุมชนขาดความสะอาดสวยงามและเป็นระเบียบเรียบร้อย ชุมชนต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนชนบทเมื่อเปรียบเทียบกับแต่ละประเทศ ดังจะเห็นได้จากพื้นที่ชนบทของประเทศจีนมีอัตราการเกิดขยะเฉลี่ย 0.90 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (Huang et al, 2013) ชุมชนในรัฐซิมมู ประเทศอินเดียมีอัตราการเกิดขยะเฉลี่ยเท่ากับ 1.48 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (Sharma & Rampal, 2013) ชุมชนชนบทในประเทศบราซิล มีอัตราการเกิดขยะเฉลี่ยเท่ากับ 0.50 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (Bernardes & Gunther, 2014) ส่วนประเทศเวียดนามมีค่าเฉลี่ยอัตราการเกิดขยะมูลฝอยเท่ากับ 0.29 กิโลกรัม/คน/วัน (Thanh et al., 2010) เปรียบเทียบค่าที่ได้กับผลการศึกษาปริมาณขยะชุมชนในพื้นที่ต่างๆ ปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนบ้านโคกม่วงมีค่าค่อนข้างน้อย (ณัฐชนันท์ เชียงพฤกษ์, 2555) องค์ประกอบของขยะมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ ตัวอย่างเช่น ชุมชนในรัฐซิมมู ประเทศอินเดีย พบว่า มีมูลสัตว์เฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 90 ประเทศจีน เวียดนาม เม็กซิโก เป็นต้น มีขยะอินทรีย์เป็นองค์ประกอบที่มากกว่าขยะประเภทอื่น คือ ร้อยละ 40-85 (Zhang et al., 2010;) การกำจัดขยะมูลฝอยให้ได้ผลดีและเกิดประโยชน์สูงสุดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ การคัดแยกขยะมูลฝอยก็เป็นวิธีการหนึ่งของระบบการจัดการขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดเป็นการช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษก่อนที่จะนำไปกำจัดในขั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการกับขยะมูลฝอย เป็นการลดรายจ่าย อีกทั้งยังสร้างรายได้ที่เกิดจากการนำวัสดุที่แยกออกมานั้นไปจำหน่าย ซึ่งนอกจากจะเป็นการกำจัดขยะมูลฝอยโดยตรงแล้ว ยังเป็นการฝึกหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางขยะมูลฝอยของประชาชนให้เป็นที่เป็นทางอีกด้วย (จังหวัดสระบุรี

ร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี. 2560) การคัดแยกเพื่อให้ขยะมูลฝอยเป็นส่วน สดส่วน ง่ายต่อการจัดการขั้นตอนต่อไป และสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างได้ (Mahayotsanan, 2007) เช่น นำไปประดิษฐ์เป็นสิ่งของเครื่องใช้ หรือการนำไปเป็นปุ๋ยหมัก จากการศึกษา ผลการวิจัยในการจัดการขยะ มูลฝอยโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมพบว่า หลังจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ปริมาณขยะ มูลฝอยโดยรวมและรายประเภท ลดลงกว่าก่อนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และหลังการจัด กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ประชาชนมีความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูล ฝอยของชุมชนโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านเพิ่มขึ้นกว่าก่อนจัดกระบวนการเรียนรู้ (สุรศักดิ์ หันชัยศรี, 2554)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี
2. รวบรวมปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มแรกเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต จังหวัดสระบุรี ที่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในความรับผิดชอบของตนเองจำนวน 12 แห่ง ได้แก่ (1) เทศบาลเมืองสระบุรี (2) เทศบาลเมืองพระพุทธบาท (3) เทศบาลตำบลหนองแค (4) เทศบาลตำบลพุ่มพร้าว (5) เทศบาลตำบลหน้าพระลาน (6) เทศบาลตำบลมวกเหล็ก (7) เทศบาลตำบลวังม่วง (8) เทศบาลตำบลปอแก้ว (9) องค์การบริหารส่วนตำบลตาลเดี่ยว (10) องค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง (11) องค์การบริหารส่วน ตำบลซับสนุ่น (12) องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองขีดขิน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาระบบการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี คือ ข้อมูลทุติยภูมิ จากข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสระบุรี และแผนบริหารจัดการขยะ มูลฝอยของจังหวัดสระบุรี ระยะ 5 ปี พ.ศ.2558-2562 (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สระบุรี. 2558.) ข้อมูลปฐมภูมิ แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) สำหรับ หาข้อมูลทั่วไป และสภาพปัญหาในการดำเนินการของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสระบุรีที่บริหารสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จังหวัดสระบุรีมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 108 แห่ง (ไม่นับรวมองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งไม่มี พื้นที่รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอย) ประชากรรวม 625,689 คน มีอัตราการทำให้เกิดขยะ 0.96 กิโลกรัม ต่อคนต่อวัน รวมขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 385.14 ตันต่อวัน และมีขยะตกค้างสะสม 201,720 ตัน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 องค์ประกอบครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดสระบุรี และปริมาณขยะมูลฝอยตกค้าง

รวมองค์ประกอบครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสระบุรี (ไม่นับรวมองค์การบริหารส่วน จังหวัด)	ประชากร	อัตราการเกิดขยะ (กก./คน/วัน)	ปริมาณขยะมูล ฝอยที่เกิดขึ้น (ตัน/วัน)	ขยะมูลฝอยตกค้าง สะสม (ตัน)
108	625,689	0.96	385.14	201,720

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดสระบุรี

จังหวัดสระบุรีใช้ระบบการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

1. แบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ระบบกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองสระบุรี ซึ่งมีองค์การบริหารส่วนตำบลท่าคล้อ องค์การบริหารส่วนตำบลพุแค องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบงร่วมใช้ประโยชน์ด้วย

2. การเทกองที่มีการควบคุม (Control Dump) จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลหนองแค ซึ่งมีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจรเข้ร่วมใช้ประโยชน์ด้วย

3. การเทกองกลางแจ้ง และเผากลางแจ้ง (Open Dump, Open Burn) จำนวน 20 แห่ง

4. นำไปใช้เป็นพลังงาน (Waste to Energy) จำนวน 62 แห่ง

5. อื่นๆ จำนวน 20 แห่ง

สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์ประกอบครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี

1. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองสระบุรี

เทศบาลเมืองสระบุรีเป็นผู้ดำเนินการ มีองค์การบริหารส่วนตำบลท่าคล้อ, องค์การบริหารส่วนตำบลพุแค, และองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบงเป็นผู้ร่วมใช้ประโยชน์ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยตั้งอยู่ที่บ้านโคกดินแดง หมู่ที่ 11 ตำบลพุแค อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เริ่มใช้งานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ใช้วิธีการกำจัดขยะแบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล พื้นที่ที่ใช้ดำเนินการ 100 ไร่ เป็นกรรมสิทธิ์ของเทศบาลฯ มีขยะเข้าสู่ระบบประมาณ 72.48 ตันต่อวัน สามารถทำการกำจัดได้ทั้งหมด โดยการนำขยะที่รับเข้ามาทำการคัดแยกเพื่อนำขยะอินทรีย์ไปทำปุ๋ย ส่วนที่เหลือจึงนำไปฝังกลบอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล แต่พื้นที่ซึ่งใช้ดำเนินการทั้งหมด 100 ไร่อาจเต็มภายใน 5 ปี เนื่องจากขยะที่ต้องนำไปฝังกลบมีปริมาณมากและต้องใช้เวลาในการย่อยสลายนานนับปี จึงต้องเปิดพื้นที่เพื่อเป็นบ่อฝังกลบเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนปัญหาการร้องเรียนของราษฎรที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงมีจำนวนน้อย เนื่องจากสถานที่อยู่ห่างไกลจากชุมชน มีเฉพาะฤดูฝนที่อาจเกิดการร้องเรียนเล็กน้อย ปัญหาที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นได้แก่ ปริมาณขยะมูลฝอยที่เทศบาลเมืองสระบุรีนำมาฝังกลบในแต่ละวัน แม้จะฝังกลบได้ทั้งหมด แต่การย่อยสลายนับเป็นไปอย่างเชื่องช้า ต้องเปิดบ่อฝังกลบเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้พื้นที่เต็มไปด้วยขยะมูลฝอยอยู่ใต้ดินและอาจเต็มพื้นที่ในอีกไม่ช้านี้ จากตัวเลขที่เทศบาลเมืองสระบุรีรายงานให้จังหวัดทราบว่ามีขยะมูลฝอยตกค้าง จึงอาจไม่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากมีขยะมูลฝอยอยู่ใต้ดินเกือบเต็มพื้นที่

2. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลหนองแค

เทศบาลตำบลหนองแคเป็นผู้ดำเนินการ มีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจรเข้ และองค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร(วังน้อย อ.ยุธยา) เป็นผู้ร่วมใช้ประโยชน์ สถานที่ตั้งอยู่ที่ บ้านหนองจรเข้ หมู่ 5 ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่จำนวน 18 ไร่ เป็นกรรมสิทธิ์ของเทศบาลฯ เริ่มใช้งานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ใช้วิธีการกำจัดขยะแบบเทกองแบบมีการควบคุม และมีสัญญากับเอกชนที่จะนำขยะที่เทกองไปผลิตเป็น

พลังงาน มีขยะเข้าสู่ระบบประมาณ 30 ตันต่อวัน ตั้งเป้าให้สามารถทำการกำจัดได้ทั้งหมด แต่พื้นที่อาจเต็มภายในปี พ.ศ.2559 เนื่องจากเอกชนที่เข้ามารับดำเนินการยังดำเนินการได้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตกลง จึงมีขยะส่วนที่เหลือตกค้างประมาณ 7,200 ตัน และตกค้างเพิ่มอีกประมาณวันละ 22 ตัน มีปัญหาการร้องเรียนจากราษฎรที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงระดับปานกลาง เนื่องจากตั้งอยู่ห่างไกลจากบ้านเรือนของราษฎร

3. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท

เทศบาลเมืองพระพุทธรบาทเป็นผู้ดำเนินการ มีขนาดพื้นที่ 160 ไร่ เป็นกรรมสิทธิ์ของเทศบาลฯ มีเทศบาลตำบลหนองโดน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกล้วย องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง เทศบาลตำบลหัวปลวก องค์การบริหารส่วนตำบลเริงราง เทศบาลตำบลต้นตาล-พระยาทต องค์การบริหารส่วนตำบลดาวเรือง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยป่าหวาย องค์การบริหารส่วนตำบลฝั้งรวงเป็นผู้ร่วมใช้ประโยชน์ ตั้งอยู่ที่บ้านพุมหาวาน หมู่5 ตำบลพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี เริ่มใช้งานตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 ใช้วิธีการจัดแบบเทกองและเผากลางแจ้ง มีขยะเข้าสู่ระบบประมาณ 82.7 ตันต่อวัน ขยะที่ทำการเก็บขนมาที่นี่จะถูกพนักงานและประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงมาคุ้ยเขี่ยและเก็บขยะที่มีค่าไป ส่วนที่เหลือจะถูกนำไปเทลงบ่อฝังกลบ เนื่องจากเดิมไม่ได้ทำการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล จึงมีลักษณะเช่นเดียวกับการเทกองกลางแจ้ง เมื่อขยะที่เทลงในบ่อจนเต็มก็จะนำดินที่เตรียมไว้มากลบปากบ่อ และทำการขุดบ่อแห่งใหม่ขึ้นทดแทน บางส่วนจะถูกเผาทำลาย ในปัจจุบันปรับปรุงการฝังกลบโดยการปูผ้าใบรองกันบ่อฝังกลบเพื่อป้องกันการซึมลงใต้ดินของน้ำขยะ คาดว่าอีกประมาณ 5 ปี สถานที่กำจัดขยะแห่งนี้อาจเต็ม

4. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลหน้าพระลาน

เทศบาลตำบลหน้าพระลานเป็นผู้ดำเนินการและใช้พื้นที่แต่เพียงผู้เดียว มีขนาดพื้นที่ 12 ไร่ เป็นกรรมสิทธิ์ของเทศบาลฯ ตั้งอยู่ที่บ้านหนองสามหาง หมู่9 ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เริ่มใช้งานตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 ใช้วิธีการจัดแบบเทกองและเผากลางแจ้ง ซึ่งไม่สามารถเผาทำลายได้หมด มีขยะเข้าสู่ระบบประมาณ 8 ตันต่อวัน จึงมีขยะสะสม 14,400 ตัน การใช้งานของสถานที่กำจัดแห่งนี้คาดว่าจะใช้ได้อีกหลายปี ไม่เคยมีปัญหาการร้องเรียนจากประชาชน เนื่องจากสถานที่นี้อยู่ด้านหลังของสวนป่าของสวนพฤกษศาสตร์พุแคซึ่งไม่มีบ้านเรือนราษฎรอยู่ในบริเวณนั้น ข้อสังเกตคือ การกองขยะมูลฝอยแล้วเผากลางแจ้งเช่นนี้ ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศจากกลุ่มควันเป็นอย่างมาก ซึ่งเขตตำบลหน้าพระลานปัจจุบันเป็นเขตควบคุมพิเศษในการควบคุมมลพิษในอากาศ การเผากลางแจ้งจะต้องถูกห้ามไม่ให้กระทำเพื่อเป็นการควบคุมมลพิษทางอากาศ ซึ่งจะทำให้เทศบาลตำบลหน้าพระลานต้องหาวิธีการจัดเสียใหม่ซึ่งต้องใช้งบประมาณมากกว่านี้ หรืออาจต้องเลิกกิจการไป

5. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลปอแก้ว

เทศบาลตำบลปอแก้วเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโนเข้าร่วมใช้ประโยชน์ มีขนาดพื้นที่ 1.5 ไร่ เป็นกรรมสิทธิ์ของเทศบาลฯ ตั้งอยู่ที่บ้านหนองโนเหนือ หมู่3 ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี เริ่มใช้งานตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 มีขยะเข้าสู่ระบบประมาณ 1.5 ตันต่อวัน ใช้วิธีการจัดแบบเทกองและเผากลางแจ้ง ซึ่งไม่สามารถเผาทำลายได้หมด มีขยะตกค้างอยู่ 5,400 ตัน ปัจจุบันสถานที่กำจัดขยะแห่งนี้หยุดรับขยะเข้ามากำจัดแล้ว เนื่องจากพื้นที่เต็ม องค์รปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสองแห่งจึงต้องนำขยะที่เก็บได้ในแต่ละวันไปกำจัดยังสถานที่แห่งอื่น ขยะที่กองอยู่จึงมีสภาพแห้งและไม่มียกกลิ่นแล้ว ส่วนปัญหาการร้องเรียนจากราษฎรที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงนั้นน้อย เนื่องจากสถานที่ตั้งอยู่กลางท้องนา

6. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองขีดขิน

องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองขีดขิน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรีเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีเทศบาลตำบลดอนพุท, เทศบาลตำบลลาดน้อย, องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว, เทศบาลตำบลสร้างโคก, เทศบาลตำบลบางไผ่, เทศบาลตำบลท่าลาน, เทศบาลตำบลบ้านหมอ และเทศบาลตำบลธารเกษมเป็นผู้ร่วมใช้ประโยชน์ ตั้งอยู่ที่บ้านสะพานดินดำ หมู่ 8 ตำบลบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี เริ่มใช้งานตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 ใช้วิธีการจัดแบบใช้ขยะเป็นเชื้อเพลิงให้พลังงาน โดยบริษัทในเครือซีเมนต์ไทยมาทำการคัดแยกขยะที่สามารถเป็นเชื้อเพลิงได้เพื่อนำไปใช้ในกิจการของบริษัท มีเนื้อที่ 40 ไร่ ซึ่งได้รับมอบจากเทศบาลบ้านหมอจำนวน 20 ไร่ และเทศบาลท่าลานจำนวน 20 ไร่ ปริมาณขยะที่เข้ามาในระบบ 68.2 ตันต่อวัน สามารถคัดแยกนำไปเป็นเชื้อเพลิงได้วันละ 20 ตัน คงเหลือขยะที่ตกค้างในสถานที่กำจัดอีกวันละ 48.2 ตัน ปัจจุบันมีขยะตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดประมาณ 80,187 ตัน ซึ่งถูกนำไปฝังกลบแบบไม่ถูกหลักสุขาภิบาลในบ่อดินจำนวน 6 บ่อ แต่ละบ่อมีสภาพเต็มล้นออกมาสู่ทางเดินในสถานที่กำจัดเช่นเดียวกับขยะที่เทกองในที่โล่งแจ้ง คาดว่าอาจใช้สถานที่กำจัดแห่งนี้ได้อีกไม่เกิน 5 ปี สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองขีดขินนั้น ตั้งอยู่ห่างจากคลองชันนาท ป่าสัก ประมาณ 380 เมตร และห่างจากแก้มลิงที่ใช้กักเก็บน้ำหรือที่เรียกกันว่าทะเลบ้านหมอ ประมาณ 178 เมตร อีกทั้งกองขยะมีทั้งส่วนที่อยู่ต่ำกว่าระดับพื้นดิน และกองสูงกว่าระดับพื้นดินประมาณ 2 เมตร อาจเกิดการปนเปื้อนลงแหล่งน้ำผิวดินดังกล่าว

7. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลมวกเหล็ก

เทศบาลตำบลมวกเหล็กเป็นผู้ดำเนินการและใช้กำจัดขยะแต่เพียงผู้เดียว สถานที่ตั้งอยู่ที่บ้านเขามะกอก หมู่ 5 ตำบลมิตรภาพ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี เริ่มใช้งานตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 ใช้วิธีการกำจัดแบบเทกองและเผากลางแจ้ง ในพื้นที่ขนาด 14 ไร่ เป็นกรรมสิทธิ์ของเทศบาลฯ มีขยะเข้ามาในระบบประมาณวันละ 1 ตัน ขยะที่ถูกนำมาที่สถานที่กำจัดขยะแห่งนี้จะถูกฝังกลบโดยการขุดหลุมเพื่อรองรับขยะ เมื่อเต็มแล้วจะทำการกลบด้วยดิน และขุดหลุมใหม่ต่อไป ซึ่งยังเป็นการฝังกลบที่ไม่ถูกหลักวิชาการ มีขยะตกค้างสะสม 4,320 ตัน อายุการใช้งานของสถานที่กำจัดขยะแห่งนี้จะใช้ได้อีกมากกว่า 10 ปี ส่วนปัญหาการร้องเรียนจากราษฎรที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงยังไม่พบ เนื่องจากบริเวณรอบสถานที่แห่งนี้ไม่มีบ้านเรือนราษฎรอาศัยอยู่ ปัจจุบันสถานที่กำจัดขยะแห่งนี้ถูกสั่งให้หยุดการและปรับปรุงวิธีการเสียใหม่ให้เป็นไปตามหลักสุขาภิบาล

8. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลพุดรัง

เทศบาลตำบลพุดรังเป็นผู้ดำเนินการและใช้ประโยชน์เพียงผู้เดียว สถานที่ตั้งอยู่บ้านหนองโคก ตำบลพุดรัง อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เริ่มใช้งานตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 ใช้วิธีแบบเทกองและเผากลางแจ้ง มีขนาดพื้นที่ 2 ไร่ เป็นพื้นที่รกร้างซึ่งเทศบาลเป็นผู้ดูแลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย มีขยะเข้ามายังสถานที่กำจัดนี้วันละ 5 ตัน ขยะที่เข้ามาจะถูกนำมาเทกองไว้ มีประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบสถานที่ เข้ามาทำการคุ้ยเขี่ยเพื่อหาขยะที่ยังมีค่าและนำไปขาย ส่วนขยะที่เหลือจะถูกกองไว้และมีเหตุเกิดเพลิงไหม้อยู่บ่อยๆ โดยไม่ทราบสาเหตุ ซึ่งถือว่าเป็นการจัดการขยะแบบไม่ถูกสุขลักษณะ มีกองขยะตกค้างอยู่ในสถานที่ 4,800 ตัน หากไม่ได้รับการปรับปรุงขยะอาจเต็มภายใน 2 ถึง 3 ปีนี้ ส่วนปัญหาการถูกร้องเรียนจากประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบมีบ่อยครั้ง ทั้งปัญหากลิ่นของขยะและปัญหาไฟไหม้กองขยะ

9. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลตาลเดี่ยว

องค์การบริหารส่วนตำบลตาลเดี่ยวเป็นผู้ดำเนินการและใช้ประโยชน์เพียงผู้เดียว สถานที่ตั้งอยู่บ้านโคกเชือก หมู่ 9 ตำบลตาลเดี่ยว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี เริ่มใช้งานตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 ใช้วิธีแบบเทกองและเผากลางแจ้ง มีขนาดพื้นที่ 50 ไร่ เป็นกรรมสิทธิ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลฯ มีขยะเข้ามายังสถานที่

กำจัดวันละ 17 ตัน ขยะที่เข้ามาจะถูกเทกองไว้รอการเผา เป็นการกำจัดแบบไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ขยะบางส่วนที่ไม่ได้ถูกเผาจะถูกฝังกลบลงในดินรอให้ย่อยสลาย มีขยะตกค้างในสถานที่ 10,800 ตัน โดยใช้พื้นที่ไปแล้วประมาณร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ที่เหลืออยู่อาจใช้การได้อีกหลายปี และยังไม่พบปัญหาการร้องเรียนจากประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง ข้อสังเกตคือ การเทกองและเผากลางแจ้งเป็นวิธีการที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล รวมถึงการฝังกลบที่ไม่ถูกหลัก อาจทำให้เกิดปัญหามลพิษทั้งทางอากาศและน้ำใต้ดินจากการซึมของน้ำชะขยะได้

10. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลซับสนุน

องค์การบริหารส่วนตำบลซับสนุนเป็นผู้ดำเนินการและใช้ประโยชน์เพียงผู้เดียว สถานที่ตั้งอยู่ที่บ้านซับขาม หมู่4 ตำบลซับสนุน อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี เริ่มใช้งานตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 ใช้วิธีการกำจัดแบบเทกองและเผากลางแจ้ง ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล มีขนาดพื้นที่ 3 ไร่ เป็นกรรมสิทธิ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีขยะเข้ามายังสถานที่วันละ 5.25 ตัน ขยะที่เข้ามาจะถูกเทกองไว้รอการเผา มีขยะตกค้างในสถานที่ 2,880 ตัน คาดว่าจะใช้พื้นที่ได้อีกหลายปี และยังไม่พบปัญหาการร้องเรียนจากประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง ข้อสังเกตคือ การเทกองและเผากลางแจ้งอาจดำเนินการไม่ได้อีกต่อไป เนื่องจากเป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล อาจเกิดการซึมเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำทั้งบนดินและใต้ดินได้ อีกทั้งการเผากลางแจ้งก็สร้างมลพิษทางอากาศเป็นอย่างมาก

11. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง

องค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลางเป็นผู้ดำเนินการและใช้ประโยชน์เพียงผู้เดียว สถานที่ตั้งอยู่ที่บ้านหนองดินแดง หมู่11 ตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี เริ่มใช้งานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ใช้วิธีการกำจัดแบบเทกองและเผากลางแจ้ง ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล มีขนาดพื้นที่ 15 ไร่ เป็นพื้นที่รัศมีภูเขาซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นดูแลและตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย มีขยะเข้ามายังสถานที่กำจัดวันละ 9.94 ตัน ขยะที่เข้ามาจะถูกเทกองไว้เพื่อรอการเผา มีขยะตกค้างในสถานที่กำจัด 2,880 ตัน อาจใช้พื้นที่ได้อีกประมาณ 5 ปี ขยะจึงจะเต็มพื้นที่ ปัญหาการร้องเรียนจากประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงมีเรื่องของควันจากการเผาขยะและน้ำชะขยะเพียงเล็กน้อย เนื่องจากอยู่ห่างไกลจากบ้านเรือนของราษฎร

12. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลวังม่วง

เทศบาลตำบลวังม่วงเป็นผู้ดำเนินการและใช้ประโยชน์เพียงผู้เดียวสถานที่ตั้งอยู่ที่บ้านคำพราน หมู่1 ตำบลคำพราน อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี เริ่มใช้งานตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 ใช้วิธีการกำจัดแบบเทกองและเผากลางแจ้ง ซึ่งไม่ถูกหลักสุขาภิบาล มีขนาดพื้นที่ 10 ไร่ เป็นกรรมสิทธิ์ของเทศบาลฯ ปกติจะมีขยะเข้ามายังสถานที่กำจัดวันละ 2 ตัน แต่ปัจจุบันสถานที่กำจัดนี้ปิดการดำเนินการ มีขยะตกค้างในสถานที่ 8,640 ตัน พื้นที่เต็มแล้วไม่สามารถรับขยะได้อีก มีปัญหาการร้องเรียนจากประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงเล็กน้อย

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

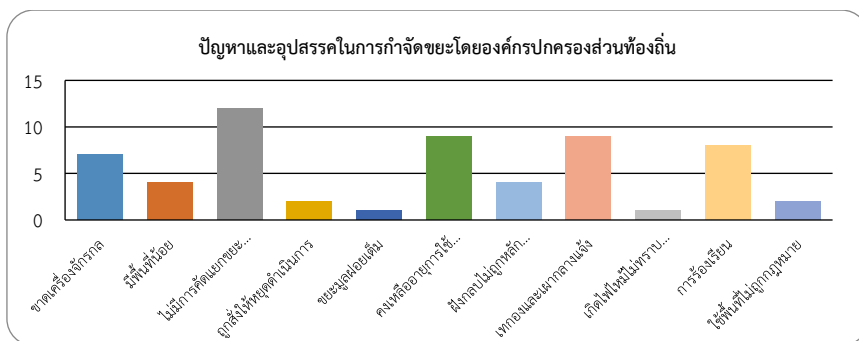
ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในสถานที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด จำนวน 12 แห่ง ได้แก่

1. ขาดเครื่องจักรกลในการดำเนินการฝังกลบ 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 58.31
2. สถานที่กำจัดมีพื้นที่น้อย 4 แห่ง (มีพื้นที่ไม่เกิน 10 ไร่) คิดเป็นร้อยละ 33.33
3. ถูกสั่งให้ปิดการดำเนินการ 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.67
3. ขยะมูลฝอยเต็มพื้นที่ 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.33
5. เหลืออายุการใช้งานของพื้นที่

- 5.1 ปิดแล้ว 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.99
- 5.2 ไม่เกิน 5 ปี 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50
- 5.3 ไม่เกิน 10 ปี 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.33
- 5.4 เกินกว่า 10 ปี 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.67
6. ไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยอันตรายเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี 12 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100
7. ทำการฝังกลบแบบไม่ถูกหลักวิชาการ (อาจมีการรั่วไหลของน้ำชะขยะออกสู่สิ่งแวดล้อม) 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 33.33
8. เทกองกลางแจ้งและทำการเผา 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 74.97
9. เกิดไฟไหม้โดยไม่รู้สาเหตุบ่อยครั้ง 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.33
10. ปัญหาการร้องเรียนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากขยะมูลฝอย
 - 10.1 ระดับน้อย 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 58.33
 - 10.2 ระดับมาก 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.33
11. ปัญหาใช้พื้นที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย (ที่รัศมีภูเขา) 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.67
 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในสถานที่ของเอกชน ซึ่งมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมกำจัดขยะจำนวน 62 แห่ง ได้แก่
 - 11.1 รถเก็บขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสภาพเก่า ชำรุด ไม่เพียงพอต่อการเก็บขนขยะมูลฝอยไปยังสถานที่กำจัด 15 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.19
 - 11.2 ไม่มีสถานที่เก็บรวบรวมขยะมูลฝอยอันตรายเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.51
12. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีสถานที่ในการกำจัดขยะมูลฝอยจำนวน 20 แห่ง ได้แก่
 - 12.1 ภาระในการขนส่งขยะไปยังสถานที่กำจัดซึ่งอยู่ห่างไกลจากพื้นที่ของตนเอง 15 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 75
 - 12.2 สถานที่กำจัดขยะบางแห่งเกิดปัญหาในการรับขยะ จึงต้องหาสถานที่กำจัดสำรองไว้มากกว่าหนึ่งแห่ง จำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30

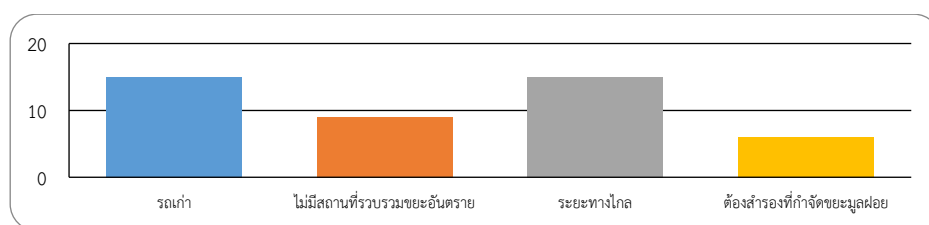
สรุปและอภิปรายผล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดสระบุรีมี 108 แห่ง (ไม่นับรวมองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี ซึ่งไม่มีพื้นที่รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอย) มีประชากรรวม 625,689 คน อัตราการทำให้เกิดขยะ 0.69 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน มีขยะที่เกิดขึ้นจำนวน 385.14 ตันต่อวัน มีขยะตกค้างทั้งสิ้น 201,720 ตัน วิธีการจัดการขยะที่ใช้ ได้แก่ ทำการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) จำนวน 4 แห่ง เทกองที่มีการควบคุม (Control Dump) จำนวน 2 แห่ง การเทกองกลางแจ้ง และเผากองกลางแจ้ง (Open Dump, Open Burn) จำนวน 20 แห่ง นำไปใช้เป็นพลังงาน (Waste to Energy) จำนวน 62 แห่ง และวิธีอื่นๆอีก จำนวน 20 แห่ง มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งที่เป็นเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นผู้ดำเนินการสถานที่กำจัดขยะจำนวน 12 แห่ง กับเอกชน 1 แห่ง (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคในการกำจัดขยะมูลฝอยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในสถานที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัด จำนวน 12 แห่ง ได้แก่ ขาดเครื่องจักรกลในการดำเนินการฝังกลบ 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 58.31 สถานที่กำจัดมีพื้นที่น้อย 4 แห่ง (มีพื้นที่ไม่เกิน 10 ไร่) คิดเป็นร้อยละ 33.33 ไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอย อันตรายเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี 12 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 ถูกสั่งให้ปิดการดำเนินการ 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.67 ขยะมูลฝอยเต็มพื้นที่ 1 แห่ง (ปิด) คิดเป็นร้อยละ 8.33 เหลืออายุการใช้งานของพื้นที่ ไม่เกิน 5 ปี 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50 ไม่เกิน 10 ปี 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.33 เกินกว่า 10 ปี 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.67 ทำการฝังกลบแบบไม่ถูกหลักวิชาการ 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 33.33 เทกองกลางแจ้งและทำการเผา 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 74.97 เกิดไฟไหม้โดยไม่รู้สาเหตุบ่อยครั้ง 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.33 มีปัญหาการร้องเรียนของประชาชนว่าได้รับผลกระทบจากขยะมูลฝอย ระดับน้อย 8 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 66.66 ระดับมาก 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.33 ใช้พื้นที่ไม่ถูกกฎหมาย 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.67 (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยโดยเอกชน

ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในสถานที่ของเอกชน ได้แก่ รถเก็บขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสภาพเก่า ชำรุด ไม่เพียงพอต่อการเก็บขนขยะมูลฝอยไปยังสถานที่กำจัด 15 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.19 ไม่มีสถานที่เก็บรวบรวมขยะอันตรายเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.51 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องใช้สถานที่ของผู้อื่นมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งขยะไปยังสถานที่กำจัด ซึ่งบางแห่งต้องขนส่งเป็นระยะทางกว่า 50 กิโลเมตร จำนวน 15 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.19 และสถานที่กำจัดบางแห่งกำลังมีขยะเกือบเต็มทำให้ต้องสำรองสถานที่กำจัดขยะให้มากกว่า 1 แห่ง จำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 9.67 (ภาพที่ 2)

จากปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่กล่าวมาในเบื้องต้น องค์รปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรที่จะ 1. จัดให้มีการรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะส่งเข้าสู่สถานที่กำจัดขยะ 2. ควรร่วมมือกันในการจัดการขยะมูลฝอย โดยมุ่งเน้นรูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนรวม 3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเอกชนและประชาชน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของกรมควบคุมมลพิษที่กล่าวว่า “การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย โดยกำหนดรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยที่ได้รับการศึกษาออกแบบและก่อสร้างด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระบบและมาตรการการป้องกันปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน และยังสามารถรองรับปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนหลายๆแห่งรวมกัน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแต่ละชุมชนและไม่ให้เกิดขึ้นอีกต่อไปในอนาคต โดย 1. ควบคุมการผลิตขยะมูลฝอยของประชาชน 2. สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร และวิชาการแก่ท้องถิ่น เพื่อให้มีการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ตั้งแต่การเก็บ การคัดแยก การขนส่ง การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล 3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความร่วมมือกันในการจัดการขยะมูลฝอย โดยมุ่งเน้นรูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนรวม 4. สนับสนุนให้มีกฎระเบียบ และเกณฑ์การจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ 5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเอกชนและประชาชน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยมากขึ้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2547)

ข้อเสนอแนะ

ควรมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวมที่ดำเนินการโดยองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ เช่นเทศบาลเมือง และองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กมาร่วมกำจัดขยะมูลฝอย องค์รปกครองส่วนท้องถิ่นที่สภาพเป็นชุมชนชนบทควรรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอยจากครัวเรือนเพื่อลดภาระในการกำจัด และเป็นการสร้างวินัยให้กับประชาชน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดควรเข้ามารับภาระในการดำเนินการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอันตราย และเป็นศูนย์กลางของการกำจัดขยะมูลฝอยอันตรายของจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2547). การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร. คู่มือสำหรับผู้บริหารองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น พิมพ์ครั้งที่ 4 โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2557). ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร.
- จังหวัดสระบุรีร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี. (2560). เอกสาร.
- ณัฐชนันท์ เชียงพฤกษ์. (2555). สภาพการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนชนบทบ้านโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารวิจัย มสศ. สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 11 (2), 9-28.
- สุรศักดิ์ หันชัยศรี. (2554). กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลช้องชัยพัฒนา อำเภอช้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สิ่งแวดล้อมศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี. (2558). แผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดสระบุรี. ระยะ5ปี (พ.ศ.2558-2562).ส่วนสิ่งแวดล้อม,จังหวัดสระบุรี.
- Bernardes, C. & Gunther, WMR. (2014). Generation of Domestic Solid Waste in Rural Areas: Case Study of Remote Communities in the Brazilian Amazon. Hum Ecol, 42., 617-623.

- Department of Pollution Control, Ministry of Natural Resources and Environment. (2010). Community solid waste management. Bangkok: Department of Pollution Control, Ministry of Natural Resources and Environment. (in Thai).
- Guerrero, L.A. Mass, G. & Hogland, W. (2013). Solid waste challenges for cities in developing countries. *Waste Management*, 33, 220-232.
- He, P.J. (2012). Municipal solid waste in rural areas of developing country: De we need special treatment mode? *Waste Management*, 32, 1289-1290.
- Huang, K, Wang, J., & Qiu, Huanguang. (2013) Domestic solid waste discharge and it's determinants in rural China. *China Agricultural Economic Review*, 5(4), 512-525.
- Mahayotsanan, W. (2007). Problems and Household Solid-waste Management in Tambon Tha WangPha Administrative Organization, Amphoe Tha Wang Pha, Nan Province. (Master's thesis) Uttaradit Rajabhat University, Uttaradit. (in Thai).
- Nation Statistical Office. (2010). Population and Housing census. Retrieved July 15, 2010, from <http://popcensus.nso.go.th/upload/census-report-6-4-54.pdf>.(in Thai).
- Sharma, D. & Rampal, R.K. (2013). Daily Flucyuation in Solid Waste Generation in Rural Areas of Jammu (A Case Study In Parwah Village, Jammu). *IOSR Journal of Environmental Science, Toxicology And Food Technology (IOSR-JESTFT)*, 4(5), 42-47.
- Thanh, N.P., Matsui, Y., & Fujiwara, T. (2010). Household solid waste generation and characteristic in a Mekong Delta city, Vietnam. *Journal of Environmental Management*, 91, 2307-2321.
- Zhang, Q.D., Tan, S.K., & Gerberg, R.M. (2010). Municipal solid waste management in China: status, problems and challenges. *Journal of Environmental Management*, 91, 1623-1633.